

**Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
Reprezentantul pentru Libertatea Presei**

**Analiză a
Codului Audiovizualului al Republicii Moldova,
Regulamentului
cu privire la Procedura și Condițiile de Eliberare
a Licențelor de Emisie și a Autorizațiilor de Retransmisie și a Statutului
Consiliului Coordonator al Audiovizualului.**

Dr. Katrin Nyman-Metcalf
Februarie 2007

Context

Această analiză vizează Codul Audiovizualului al Republicii Moldova, Nr. 260, adoptat la 27.07.2006 și publicat în Monitorul Oficial Nr. 31 din 18.08.2006, articolul 679, în varianta engleză furnizată de către OSCE. Suplimentar la aceasta, analiza respectivă examinează Regulamentul cu privire la Procedura și Condițiile de Eliberare a Licențelor de Emisie și a Autorizațiilor de Retransmisie și Statutul Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

Expertul a analizat anterior proiectul Codului Audiovizualului al Republicii Moldova într-un raport din 7.04.2006 și de asemenea a elaborat pe data de 10.05.2006 sugestii cu privire la Codul Audiovizualului al Moldovei, în baza proiectului Codului, dar de asemenea și în baza altor proiecte și avize înaintate de către diferite organizații neguvernamentale, ca de exemplu Asociația APEL din Moldova, comentariile Articolului XIX cu referire la proiectului Codului și Comentariile Consiliului Europei referitor la proiectele APEL-ului. Expertul a participat de asemenea la un seminar organizat de Consiliul Europei la data de 25-26 Aprilie 2006, scopul căruia era discutarea proiectului Codului. Regulamentul și Statutul nu au fost analizate de către expert anterior. Unele comentarii din acest raport fac referință la analiza și sugestiile făcute anterior și evidențiază prevederile la formularea cărora au fost luate în considerare sugestiile făcute.

I. Codul Audiovizualului

Introducere

În Cod au fost luate în considerare o serie de sugestii expuse în rapoartele precedente. Principalele puncte din aceste sugestii pot fi rezumate în modul următor:

- Necesitatea unui consiliu de conducere corespunzător pentru radiodifuzorul public;
- Necesitatea de a reduce controlul și influența agenției de reglementare asupra activității radiodifuzorului public;
- Necesitatea de a instituire a unui mecanism mai puțin politizat de desemnare a componenței agenției de reglementare;

- Atenția excesivă asupra retransmisiei și proceduri speciale pentru aceasta
- Stipularea în lege a drepturilor și libertăților care trebuie să rezulte din libertățile constituționale și generale, și să nu fie expuse separat, astfel evitându-se riscul apariției unor efecte restrictive;
- Necesitatea de a adăuga prevederi cu privire la contestații în instanța judecătorească.

Aceste comentarii au fost luate în considerare în Cod în modul următor:

- Exigența ce prevede existența unui consiliu de conducere corespunzător al radiodifuzorului public a fost reflectată în noul Cod;
- Agenția de reglementare încă deține anumite împuterniciri asupra radiodifuzorului public, dar acestea sunt într-o măsură mai mare în conformitate cu practicile europene, cu condiția că sunt interpretate și implementate corect;
- Procesul de desemnare a membrilor agenției de reglementare a fost îmbunătățit;
- Prevederile referitoare la retransmisie au fost clarificate într-o anumită măsură, dar în mare parte au rămas neschimbate;
- Stipulările referitoare la drepturi și libertăți au fost clarificate într-o anumită măsură, dar în mare parte au rămas neschimbate;
- Prevederile privind contestațiile în instanța de judecată au fost incluse conform comentariilor făcute;
- Suplimentar, au fost luate în considerare majoritatea celorlalte comentarii cu privire la diverse subiecte și Codul a fost îmbunătățit

Subiecte generale și Structura actului legislativ

S-a indicat în rapoartele precedente că actuala redacție a Codului Audiovizualului întrunește exigențele europene în multe privințe, deși există unele neajunsuri. Unele din aceste neajunsuri au mai rămas, dar în general s-au realizat îmbunătățiri care corespund într-o măsură mai mare standardelor europene, acest aspect fiind analizat mai detaliat în capitolul *Comentarii articol cu articol*. În concluzie, prevederile Codului se aliniază și mai mult standardelor europene.

Codul, în mare măsură, a păstrat aceeași structură ca și proiectul, cu toate că a fost eliminată divizarea în Partea Întâi și Partea a Doua după cum a fost sugerat. Precum a fost propus anterior, ar fi fost mai consecvent ca secțiunea privind instituirea agenției de reglementare să fie plasată înaintea enumerării unora din atribuțiile acestuia în capitolul Control și Sancțiuni, dar ordinea nu este de o importanță atât de mare.

Comentariile făcute anterior și de asemenea cele discutate în cadrul seminarului din luna aprilie, precum și unele prevederi din lege stipulează drepturi și libertăți care ar trebui să se înțeleagă de la sine și să reiasă din prevederile Constituției, fără să fie nevoie să fie menționate în mod special, nu au fost luate în calcul. Acest fapt este determinat probabil de stilul legislativ diferit, ce ar fi moștenirea unui sistem autoritar, în cadrul căruia orice lucru care este permis trebuie să fie precizat, pe când în statul de drept democratic nu se presupune că anumite lucruri sunt ilegale doar din pentru că nu sunt prevăzute separat în lege – mai curând invers. În opinia expertului, ar fi totuși mai bine dacă s-ar elimina din lege prevederile cu privire la drepturile care în mod normal nu pot fi impuse în instanță sau pe altă cale legală, iar includerea acestora în lege nu are nici un efect real.

În Cod nu există prevederi separate cu privire la noile tehnologii, cum ar fi de exemplu digitalizarea. Diferă de la țară la țară dacă acest subiect este prevăzut într-o lege specială sau

în legea generală cu privire la radiodifuzare și/sau telecomunicații. Oricum, acesta este un subiect la care Moldova trebuie să înceapă să atragă o atenție mai mare și este important ca această chestiune să fie analizată din ambele puncte de vedere, cel tehnic și cel al conținutului emisiunilor.

Eliberarea licențelor

Diferențierea între o licență tehnică și o licență de emisie încă mai figurează în lege. Ar fi bine să existe o singură licență ce ar conține părți componente distincte. Oricum, nu ar trebui să fie necesar ca solicitantul să depună câteva solicitări, dar autoritățile ar trebui să coordoneze toate părțile componente ale licenței. Au fost operate îmbunătățiri la Cod, luat împreună cu Regulamentul, dar eventual, ar trebui să se ia în considerare fuziunea licențelor într-o singură licență. Nu este mai puțin importantă digitalizarea, care ar putea însemna necesități noi de cooperare în domeniul acordării a licențelor.

Legea și Regulamentul prevăd prezentarea documentelor în format hârtie, colectarea individuală a acestora și așa mai departe. În viitorul apropiat ar trebui să fie posibil și în Moldova de a face solicitări și alte cereri similare prin intermediul mijloacelor electronice. Ar fi fost cazul să se prevadă astfel de posibilități de solicitări electronice în Cod și în Regulament deja de pe-acum. Aceasta de asemenea vizează prevederile referitoare la înregistrarea cererilor, recipisa ce confirmă recepționarea cererii, și alte subiecte de acest gen.

Politica audiovizuală

În mod ideal, un Cod al Audiovizualului ar trebui să conțină un articolul ce ar prevedea elaborarea unei politici audiovizuale. O astfel de politică un mod normal ar fi elaborată de guvern prin intermediul ministerului de resort și în cooperare cu organul de reglementare, dar de asemenea este posibil ca organul de reglementare să se ocupe de aceasta. O astfel de politică oferă posibilitatea de a formula scopurile radiodifuziunii într-un mod diferit de acela în care acestea sunt expuse într-o lege. Drepturile consumatorilor de programe pot fi luate în considerare într-o astfel de politică, acest lucru fiind explicit expus în articolul din lege ce se referă la elaborarea unei politici. Politica audiovizuală poate de asemenea să stabilească reguli cu privire la chestiuni cum ar fi radiodifuziunea în comunitate sau alte tipuri de radiodifuziune, explicit creând un sector audiovizual pluralist. În prezent, prevederi clare referitoare la pluralism lipsesc sau sunt neclare.

În Cod există o prevedere referitoare la interzicerea cenzurii (articolul 8), ceea ce este un lucru bun. Ar putea fi plasat într-un loc mai corespunzător, dar deoarece primul articol al Codului în versiunea nouă pune accent pe libertatea de expresie și independența editorială, aceste asumări trebuie privite în conformitate cu practica europeană.

Precum s-a evidențiat în rapoartele anterioare, frecvențe doar pentru retransmisie nu ar trebui acordate decât în cazuri excepționale. Pe piețele europene funcționale ale audiovizualului, retransmisia tinde să ocupe un loc redus printre programele oferite de radiodifuzori. Solicitanții de licență pot indica în cererile lor că intenționează să facă retransmisie și să furnizeze dovezile necesare pentru aceasta. Deci nu este nevoie să se instituie proceduri speciale pentru retransmisie. Se cunoaște faptul că la moment în Moldova se face retransmisia multor programe, dar acest lucru nu ar trebui să rămână o caracteristică permanentă a audiovizualului, odată ce acesta va atinge un grad mai avansat de dezvoltare. Instituirea unor proceduri speciale pentru retransmisie, denotă că aceasta va continua să dețină o poziție importantă pe piața audiovizualului. Nu este clară legătura dintre radiodifuzare și retransmisie pe căi cum ar fi emisia prin cablu, ce nu folosesc frecvențe.

Codul de Conduită

Codul Audiovizualului conține anumite principii de realizare a programelor, care sunt bune. Astfel de principii pot fi expuse mai în detaliu într-un cod de conduită în domeniul audiovizualului, elaborat de către organul de reglementare. Este foarte binevenit că în lege se face referință la un astfel de cod. Ar trebui ca elaborarea și adoptarea unui Cod de Conduită să constituie una din primele principale sarcini ale reglementatorului. Acesta ar prevedea la rândul său detalii suplimentare referitoare la standardele de program și alte chestiuni conexe. Un astfel de Cod ar presupune existența unui mecanism suplimentar ce ar asigura că radiodifuzarea întrunește standardele europene și că reglementatorul asigură în mod adecvat condițiile necesare pentru aceasta.

Reglementările cu privire la proprietate

Un element care încă mai lipsește din lege – chiar dacă s-a produs o îmbunătățire în raport cu proiectul – este stipularea clară privind restricțiile referitoare la drepturile de proprietate. Prevederea trebuie, bazându-se pe aceia ce se dorește ca restricțiile să reprezinte, trebuie să conțină următoarele, sau o parte din acestea:

- Faptul că dreptul de proprietate este definit ca deținerea a mai mult decât un procentaj anumit (de exemplu 10%) din capitalul statutar (o astfel de definiție despre ce este dreptul de proprietate *trebuie* să fie inclusă, dar definiția exactă poate varia)
- Faptul că o persoană fizică sau juridică nu poate avea în proprietate mai mult de [unul/doi/trei] radiodifuzori, televiziune sau radio, difuzând pe același teritoriu
- Faptul că o persoană fizică sau juridică care este proprietarul unui mijloc de informare tipărit, nu poate în același timp deține un mijloc de informare prin emisie [sau cel puțin nu mai mult decât un singur post]
- Dacă există necesitatea de a reglementa anumite restricții privind participarea capitalului străin în domeniul audiovizualului, în lege trebuie de menționat că o persoană fizică sau juridică nerezidentă nu este în drept să fie proprietarul decât a unei anumite cote a postului de televiziune sau radio.

Chiar dacă unele din aceste prevederi sunt incluse, ele nu sunt suficient de precise și permit o interpretare largă. Prevederile trebuie să fie clare și să corespundă specificului sectorului mass-media din Moldova, astfel să fie nici prea restrictive ca să nu sufocă piața audiovizualului, nici prea îngăduitoare ca să nu îngreuească diversitatea.

Contestări în instanța de judecată

Codul în versiunea sa nouă include prevederi cu privire la depunerea contestărilor în instanța de judecată, fapt ce reprezintă o îmbunătățire semnificativă. Importat este că acum există posibilitatea reală de contestare, în concordanță cu Art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului. Actualul Cod este mai precis în formulările cu privire la sancțiuni, și anume referitor la natura graduală a sancțiunilor și faptul că retragerea licenței este numai măsura finală de sancționare și s-a specificat clar încălcările ce se supun sancțiunilor.

Comentarii articol cu articol la Cod

Capitolul I Dispoziții Generale

Articolul 1 – Scopul și domeniul de aplicare

În comparație cu proiectul codului, Codul definește mai explicit formarea liberă a opiniei, independența editorială și libertatea de exprimare, un fapt care este pozitiv.

Articolul 2 – Semnificația termenilor utilizați

În general, definițiile au rămas neschimbate, dar unele modificări oricum s-au făcut luând în considerare propunerile făcute. Acestea presupun că definiția operelor audiovizuale europene împreună cu articolul privind astfel de opere nu mai este confuz și s-a renunțat la cuvântul “internet” din definiția comunicării audiovizuale din Articolul 2 h), astfel încât acum nu există pericolul ca prevederile Codului să fie aplicate asupra conținutului de pe internet. Un comentariu încă mai este în vigoare, faptul că definiția Consiliului Coordonator al Audiovizualului și definiția tehnologiei MMDS ar fi putut să fie incluse – în general, orice termen specific utilizat în lege ar trebui definit. O îmbunătățire de ordin general în Cod (care ar fi putut fi de fapt o eroare de traducere în proiectul de Cod) reprezintă referința că radiodifuzorii nu sunt doar radiodifuzori radio.

Definiția dată licenței tehnice este inutil de complexă și poate crea confuzii. Definiția spune că licența de emisie obținută în bază de concurs acordă dreptul de obținere a licenței tehnice. Aceasta pare să însemne că există o evaluare a modului de obținere a licenței de emisie înainte de eliberarea licenței tehnice. Precum a mai fost menționat anterior, expertul nu susține ideea de separare a licenței tehnice de celelalte licențe, dar dacă această practică rămâne neschimbată, nu trebuie să aibă loc o *evaluare* separată a licenței de emisie din partea organului care emite licența tehnică – doar *verificarea* obținerii unei licențe de emisie adecvate.

Articolul 3 – Difuzarea operelor audiovizuale europene

Acest articol a fost modificat, neclaritățile existente referitor la definiție au dispărut și prevederea corespunde îndeaproape Convenției privind Televiziunea Transfrontalieră și Directivelor conexe ale UE. Astfel s-au luat în considerare sugestiile formulate în raportul anterior. Acest articol permite introducerea treptată a prevederilor referitoare la operele audiovizuale europene, în eventualitatea unei viitoare calități de membru al UE. Prevederea privind ponderea operelor europene înainte de aderarea la UE (aliniat 8) este relativ vagă, prin faptul că se specifică doar că această pondere trebuie să fie una semnificativă. Și totuși, această prevedere este suficientă încât este de competența reglementatorului să supravegheze îndeplinirea prevederilor, astfel tot reglementatorul va putea în momentul necesar să definească reglementări mai specifice.

Articolul 4 – Radiodifuzorul aflat sub jurisdicția Republicii Moldova

Articolul în esență reflectă prevederile Convenției privind Televiziunea Transfrontalieră și modificările minore operate au făcut ca acesta să corespundă mai bine definițiilor date de Convenție. Articolul a fost îmbunătățit, fiind luate în considerare sugestiile din rapoartele precedente, avându-se în vedere excluderea prevederilor referitoare la proprietate. Prevederile referitoare la proprietate sunt totuși încă insuficient de explicite, conținutul lor fiind încă destul de vag, iar includerea prevederilor (în articolul 7) nu este tocmai vizibilă. Totuși, cât privește articolul 4, acum acesta preia prevederile Convenției Transfrontaliere, ceea ce constituie o componentă corespunzătoare unui cod al audiovizualului. Singura vizează referirea din aliniatul 5 la articolul 40, care este destul de confuză deoarece articolul nu pare să conțină derogările menționate.

Articolul 5 – Clasificarea radiodifuzorilor

Acest articol a fost îmbunătățit în urma sugestiilor făcute, iar acum sunt incluși toți radiodifuzorii și nu doar cei radio¹, și de asemenea s-a mai făcut o clasificare după criteriul de acoperire.

Capitolul II Principiile de comunicare audiovizuală

Articolul 6 – Garantarea moralității și asigurarea protecției minorilor

Articolul a fost modificat ușor, luându-se în considerare comentariile din raportul anterior, iar actualele prevederi sunt formulate clar. Articolul reflectă practica europeană.

Articolul 7 – Echilibrul și pluralismul politico-social

Această prevedere a fost de asemenea amendată și se referă la competența agenției de reglementare, dar și a organului electoral de a elabora reglementări detaliate pentru activitatea mass-media în perioadele electorale. Potrivit legii cu privire la alegeri, setul de reglementări detaliate pot fi elaborate fie de către comisia electorală, fie de către agenția de reglementare, ori de către acestea împreună. Așa ceva va fi necesar în cazul în care anumiți radiodifuzori vor trebui să difuzeze programe cu caracter electoral. Obligația de a oferi timpi egali de antenă tuturor concurenților electorali poate fi dificil de realizat, mai ales când în cursă s-a înscris un număr mare de partide politice. Prin urmare sunt necesare reglementări mai consistente, totuși principiul de bază al non-discriminării inserat în acest articol este binevenit.

În celelalte privințe, articolul reflectă comentariile făcute și anume faptul că limita pentru durata știrilor a fost eliminată. Termenul „situații de conflict” din traducerea în engleză pentru cazurile când diferite surse trebuie abordate nu este suficient de explicit, dar totuși poate fi deslușită ideea pe care vrea să o sugereze această prevedere.

Articolul a fost suplimentat cu prevederi referitoare la proprietate în aliniatul 5. Principalul scop al prevederii este bine formulat, totuși sunt necesare în Cod (sau posibil în regulamentele emise de către agenția de reglementare) reglementări mai detaliate cu privire la proprietate.

Articolul 8 – Independența și libertatea editorială

Articolul în mare parte a rămas neschimbat. Aliniatul 4 al Art. 8 care face referire la ingerințe, acum precizează că prevederea se referă la persoane din afara instituției audiovizuale, așa cum s-a sugerat în raportul anterior. Referința cu privire la auto-reglementare a fost eliminată – aceasta nu trebuie menționată, dar sperăm ca această eliminare să nu însemne că auto-reglementarea nu va fi susținută.

Articolul 9 – Libera recepționare a serviciilor de programe

În comentariile precedente s-a sugerat excluderea acestui articol. Conținutul articolului a fost îmbunătățit sub aspectul problemei din articolul inițial referitoare la aplicare care făcea ca unele chestiuni să nu poată fi susținute pe cale juridică. În actuala sa redacție, articolul este formulat mai explicit și se referă la ce trebuie să ofere prestatorii de servicii și nu permite proprietarilor blocurilor locative să interzică recepția. Cu toate acestea, articolul poate fi problematic și conținutul acestuia corespunde mai mult unei legi de protecție a consumatorului, decât unei legi a audiovizualului. Proprietarul unei case poate în mod legitim să intervină în construcția unor antene și aceasta nu ar trebuie să contravină legii audiovizualului.

Articolul 10 – Drepturile consumatorului de programe

¹ Eroare de traducere (n.t.)

Acest articol trebuie eliminat deoarece conține subiecte care nu pot face parte dintr-o procedură juridică în modul în care este expus (acest lucru a fost menționat și în analiza precedentă a proiectului Codului). Este foarte dificil de imaginat modul în care poate fi organizat un caz juridic cumpătat bazat pe dreptul de a obține tipurile de informații stipulate în articol în cazul în care se va face referință la acest articol în instanța de judecată. Acest lucru se poate solda cu transferarea atribuțiilor agenției de reglementare către instanțele de judecată.

Articolul 11 – Protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național

Articolul a fost modificat neesențial. Raportul indicat este mare chiar dacă este prevăzută o perioadă de adaptare, în special în situația în care programele subtitrate nu sunt considerate a face parte din ponderea programelor emise în limba de stat. Ponderea propriei producții este de asemenea stabilită la un nivel înalt.

În conformitate cu cele sugerate în comentariile anterioare, cazul Teleradio Găgăuzia menționat a fi unul aparte, este explicat în Cod, în Art. 65.

Oricum nu este clar ce prevederi sunt aplicabile în localitățile unde există minorități naționale mari, dar care nu prezintă o majoritate în localitatea respectivă. Diferența dintre Art. 11(1) și Art. 11 (9) este foarte importantă chiar dacă diferența de raport poate fi mică în localitățile respective, fapt reflectat în diferite aliniate. Reglementatorul trebuie să elaboreze reglementări explicite privind distribuția optimă a frecvențelor pentru difuzarea în diferite limbi.

Unul din comentariile menționate în raportul anterior viza faptul că prioritatea acordată de către articol emisiunilor în limba de stat era vagă. În noua prevedere se menționează clar retransmisia. În așa fel articolul a căpătat mai multă claritate.

Articolul 12 – Protejarea spațiului informațional național

Conținutul articolului ce prevede că spectrul de frecvență este o resursă națională este o abordare destul de des întâlnită în legislația audiovizuală sau privind telecomunicațiile. Dar denumirea articolului și locul plasării lui în Cod este cumva stranie. Nu s-au operat modificări așa cum a fost sugerat.

Articolul 13 – Accederea consumatorului de programe la evenimentele de importanță majoră

Acest articol corespunde practicii Europene, cu ar fi de exemplu principiile Convenției privind Televiziunea Transfrontalieră și ale Uniunii Europene a Audiovizualului. Lista de evenimente acum se aseamănă mai mult cu cea din multe țări europene. O posibilă completare la articol poate fi dreptul de a deține extrase ale emisiunilor. Spre deosebire de proiectul de lege, actuala lege conține prevedere referitoare la limbajul prin semne – un aspect binevenit.

Articolul 14 – Asigurarea confidențialității surselor de informare

Acest articol este bine formulat și corespunde standardelor internaționale. Confidențialitatea surselor trebuie să fie aplicată nu doar în contextul radiodifuzării, dar dacă astfel de prevederi generale nu există în Moldova ar fi mai bine să fie incluse în cod decât să nu fie prevăzute deloc. Schimbarea operată în raport cu textul proiectului este eliminarea tezei că jurnalistul își asumă responsabilitatea pentru corectitudinea informației. Aceasta este o îmbunătățire deoarece prevederea anterioară putea fi interpretată greșit. Este foarte important ca acest articol să fie interpretat în mod adecvat de către instanțele de judecată, astfel încât deciziile

instanțelor referitoare la dezvăluirea unei surse pot fi într-adevăr adoptate în cazuri excepționale.

Articolul 15 – Protecția jurnaliștilor

A fost sugerat în cadrul comentariilor făcute anterior că acest articol ar trebui eliminat și expertul mai este de aceeași opinie. Acest articol a fost îmbunătățit în conformitate cu sugestiile făcute, întrucât nu mai figurează premisele pentru percheziție, iar un nou aliniat referitor la constrângere a fost adăugat. Cu toate acestea, expertul este de părere că acest articol ar trebui să fie eliminat sau cel puțin să fie monitorizat modul de aplicare a acestui articol – dacă și în ce circumstanțe autoritățile îl invocă.

Articolul 16 – Dreptul la replică, rectificare și la remedii echivalente

Principiul expus este bun și în general corespunde instrumentelor internaționale, precum s-a indicat și în rapoartele precedente. În articol totuși lipsește o prevedere care ar stipula că textul replicii să poată fi scurtat sau, în cazuri speciale, să poată fi modificat înainte de punerea acesteia în emisie. Poate fi elaborat un ghid pentru contestări, aceasta poate fi o sarcină pentru agenția de reglementare. În situațiile unor posibile cazuri de defăimare ar trebui să se ia în considerare prevederea privind dreptul la replică – acest lucru nu este explicit formulat în lege, dar este ceva ce poate fi aplicat în practica instanțelor de judecată.

Articolul 17 – Difuzarea anunțurilor ce vizează starea de urgență

În acest articol, amendamentele propuse în analize au fost operate și în actuala redacție articolul se referă la pericole grave și se stipulează cine poate fi solicitantul de informație.

Articolul 18 – Respectarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe

Acest articol a fost îmbunătățit, reflectând sugestiile făcute. Este salutar că există stipulare privind respectarea drepturilor de autor cu referință la legislația din domeniu, iar prevederile care păreau a indica că exista posibilitatea discrepanțelor dintre legislația audiovizualului și cea privind drepturile de autor au fost eliminate. De asemenea s-au eliminat prevederile confuze cu privire la utilizatorii audiovizualului, conform propunerilor făcute.

Capitolul III Publicitate, teleshopping și sponsorizare

Articolul 19 – Publicitate și teleshopping

Acesta este un articol lung și detaliat care în mare parte corespunde standardelor europene, iar unele neclarități pot fi cauzate de traducere. Afirmatia că timpii de antenă utilizați pentru publicitate „constituie produsul comercial” rămâne a fi neclară, iar în articolul 19 (6)g probabil se are în vedere că nu se va încuraja comportamentul „imoral”. Aliniatul 3 este de asemenea ușor neclar. Completarea referitoare la responsabilitatea pe care o poartă radiodifuzorii pentru conținutul publicității și a teleshopping-ului este binevenită. Nu este clar dacă se poate face teleshopping la produsele farmaceutice și cum se acționează în astfel de situații.

Articolul 20 – Cerințele față de programele sponsorizate

Au fost luate în considerare sugestiile referitoare la acest articol și anume faptul că denumirea și marca sponsorului trebuie să fie evidențiate înaintea și la sfârșitul programului și s-a indicat explicit ce tipuri de știri și programe nu pot fi sponsorizate.

Articolul 21 – Condițiile de difuzare a spoturilor publicitare sau de teleshopping

Unele amendamente au fost operate la Articol, în corespundere cu sugestiile făcute în vederea clarificării a ceea ce este aplicabil în cazul posturilor de radio și a tipurilor de programe la care

se face referință în diferite secțiuni, precum și a faptului cât de des acestea pot fi întrerupte. (Referința din aliniatul 8 către aliniatul 3 pare a fi greșită.)

Articolul 22 – Volumul de publicitate și teleshopping

Articolul corespunde standardelor europene.

Capitolul IV Licențele

Articolul 23 – Licența de emisie

În acest articol se face distincția dintre licențe pentru utilizatorii de frecvențe și autorizații generale pentru alții, ceea ce este un lucru bun și corespunde practicii europene moderne. În general, articolul a fost modificat în corespundere cu recomandările. Condițiile de acordare a licențelor prevăzute în lege sunt mai explicite și, ca și în Regulament, se precizează clar care sunt condițiile pentru obținerea licenței și se indică de asemenea unele elemente care ar trebui să fie luate în considerare în practicile pozitive europene. Acum este important de asigurat ca reglementatorul să aplice aceste prevederi în modul corect.

Stipularea priorității producției proprii și a operelor europene (aliniatul 3(d)) poate să creeze o obligație dublă, încât în lege deja există prevederi specifice în acest sens. Aliniatul 6 (h) ar trebui probabil de integrat în punctul (g).

Așa cum s-a explicat în raportul anterior, este binevenit că se face referire la radiodifuzorul public în articolul 23(11). Acest radiodifuzor poate avea licență eliberată de către agenția de reglementare, cu mențiunea că acesta are dreptul la o astfel de licență fără concurs sau poate fi inclusă prevederea că acesta nu necesită o licență fiindcă activează în baza legii. Deoarece agenția de reglementare va exercita un anumit control asupra radiodifuzorului public ar fi bine ca acesta să dețină o licență, chiar dacă ea fi diferită decât cele acordate radiodifuzorilor privați.

Completarea privind dreptul la contestare este foarte importantă și reflectă comentariile făcute.

În Cod, cât și în Regulament se face referință la taxa de licență, dar nu este stipulat clar în Cod care este mărimea acestei taxe. Ar trebui să fie menționat acest lucru în Regulament, oferindu-se detalii despre structura acestei taxe. Trebuie să existe o bază legală pentru această taxă și stipularea corespunzătoare ar fi bine să fie inclusă în lege.

Articolul 24 – Prelungirea licenței de emisie

Chiar dacă intenția este probabil de a asigura pluralismul și posibilitatea desfășurării schimbării pe piața audiovizualului, ceea ce este bine, totuși este prea strict să se permită deținerea licenței timp de două perioade destul de scurte una după alta, iar aceasta ar putea fi o piedică pentru investițiile în sectorul audiovizualului. Dacă radiodifuzorul respectă regulile, lui trebuie să i se permită să-și desfășoare activitatea pentru o perioadă mai lungă de timp. Deoarece perioada de deținere a licenței nu este prea lungă, s-ar putea permite deținerea licenței pentru trei perioade.

Articolul 25 – Indicii licenței de emisie

Completările făcute, de exemplu referitoare la Codul de Conduită, sunt binevenite. Acest articol acum corespunde standardelor europene. Posibilitățile de operare a modificărilor sunt adecvate, cu condiția că nu vor fi interpretate prea larg de către reglementator, deoarece modificări la licențe trebuie să constituie cazuri excepționale.

Articolul 26 – Cesiunea licenței de emisie

Nu există remarci la acest articol.

Articolul 27 – Retragera licenței de emisie

Este important să fie clar că retragerea licenței nu va fi posibilă foarte ușor. Amendamentele operate la articol sunt bune și reflectă într-o anumită măsură sugestiile făcute. Cât privește retragerea licenței tehnice, vezi remarcile făcute mai sus referitor la faptul că partea tehnică și celelalte componente ale licenței ar trebui prevăzute într-o singură licență. Este bine că se menționează acum explicit faptul că retragerea licenței are loc doar după ce au fost epuizate celelalte modalități de sancționare și că doar reglementatorul are respectiva competență.

Articolul 28 – Autorizația de retransmisie

După cum a fost explicat în rapoartele anterioare și mai sus, pe o piață funcțională a audiovizualului, retransmisia extensivă folosind frecvențele terestre fără a difuza programe proprii nu ar trebui să fie permisă în mod normal. Retransmisia poate fi inclusă ca parte componenta a ofertei de programe a radiodifuzorului, dar în așa caz aceasta ar fi supusă evaluării împreună cu alte aspecte ale programelor propuse și împreună ar reprezenta criterii de selecție în vederea acordării licenței de emisie. Se pare că în Moldova există în prezent o situație specifică în ceea ce privește retransmisia și recunoaștem că poate dura ceva timp până se vor produce schimbări. Acest fapt însă nu poate reprezenta o scuză pentru ca situația să fie lăsată neschimbată pe viitor. Ar fi mai bine ca retransmisia să nu fie abordată separat, dar să fie prevăzute condiții corespunzătoare pentru obținerea licenței, adică radiodifuzorul să poată face retransmisie, dar de asemenea să producă și emisiuni proprii. Agenția de reglementare vor analiza fiecare cerere bazându-se pe criterii de calitate, fie că cererea se referă la retransmise, fie că reprezintă un concept mixt, astfel încât, în cele din urmă, să fie eliberată o singură cerere.

Cât privește completarea la articol ce reglementează necesitatea de a prezenta contractului cu producătorul, reprezintă o îmbunătățire în raport cu textul proiectului.

Articolul 29 – Condițiile retransmisiei serviciilor de programe

Dacă există prevederi referitor la retransmisie, aceste condiții speciale sunt acceptabile. Aliniatul 5 prevede obligativitatea de includere cu titlu gratuit pentru operatorii prin cablu de exemplu, fapt ce corespunde normelor europene. Acest lucru e binevenit, dar relația dintre retransmisie și radiodifuzorii prin cablu (care nu cad sub incidența nici unei reglementări speciale) nu este clar expusă în Cod.

Articolul 30 – Libera retransmisie

Un radiodifuzor (în afară de cel prin cablu) va trebui să dețină o anumită permisiune pentru utilizarea frecvenței. În cazul interferențelor de emisie transfrontaliere, soluționarea problemei ține de competența administratorului registrului de frecvențe. Este posibilă încheierea unor acorduri, dar aceasta nu va putea fi numită retransmisie așa cum este descris în acest articol. Astfel este dificil de înțeles ce presupune libera retransmisie în modul în care a fost expus în acest articol. Ar putea să se refere drepturile stipulate Convenția Transfrontalieră, în acest caz nu sunt obiecții.

Articolul 31 – Licența tehnică

Una din obiecțiile principale față de Cod se referă la faptul că ar fi mai simplu și mai puțin birocratic pentru utilizatori, în consecință și mai puțin costisitor și complicat, dacă ar exista o

singură licență , formată din diferite părți. Solicitantul în așa caz va trebui să meargă doar la un organ pentru a obține licența și această instituție ar putea constata în mod automat coerența și corelarea între diferite părți ale licenței. O licența are mai multe componente. Solicitantul ar trebui să fi obligat să depună o singură cerere, iar autoritățile ar trebui singure să elaboreze între ele un sistem de protejare a diferitor tipuri de conținut. Prevederile au fost ușor îmbunătățite, având în vedere cererile se depun direct la agenția de reglementare în domeniul audiovizualului și ar trebui să fie posibil, în baza Codului și a Regulamentului, înstituirea unei bune coordonări, dar oricum, o licență unică ar fi mai bine.

Articolul 32 – Supravegherea parametrilor tehnici

Articolul 33 – Modificarea licenței tehnice

Articolul 34 – Retragera licenței tehnice

Considerațiuni similare în ceea ce privește coordonarea între instituțiile din domeniu sunt valabile și în acest context. Perioada limită de retragere a licenței atunci când emisia este stopată este diferită în cazul licenței de emisie și a celei tehnice.

Articolul 35 – Strategia de acoperire a teritoriului național cu servicii de programe audiovizuale și Planul național de repartizare a frecvențelor radioelectrice terestre

Articolul 36 – Planul național de repartizare a frecvențelor radioelectrice terestre

Este importantă desfășurarea activității de planificare astfel încât să fie asigurată o radiodifuzare (în special cea publică) care să acopere întreaga populație. Acoperirea populației și nu a teritoriului este esențială. Este esențială și cooperarea dintre agenția de reglementare în domeniul audiovizualului și cea în domeniul telecomunicațiilor, precum este prevăzut în articol. Volumul frecvențelor pentru diferite servicii trebuie să coreleze cu resursele disponibile ale țării: este dificil pentru expert de a a-și exprima opinia referitor la cât de realiste sunt prevederile din articol. În general, conținutul articolelor este bun, iar implementarea acestora trebuie urmărită îndeaproape.

Capitolul V Control și Sancțiuni

Articolul 37 – Activitatea de supraveghere și control

Agenția de reglementare trebuie să-și exercite funcția de control prin monitorizarea programelor, dar de asemenea și prin reacționare la plângerile din partea publicului. Cu timpul, acest proces ar trebui să se bazeze în mare parte pe plângeri, pe când la început de cale vor fi necesare mai multe activități de control al radiodifuzorilor pentru a asigura că sunt înțelese și implementate standardele radiodifuzării. În mod normal, plângerile trebuie să provină de la entități private; autoritățile publice ar trebui să manifeste reacție față de conținutul difuzat doar în circumstanțe excepționale. Articolul (sau traducerea) a fost puțin modificată astfel sunt stabilite mai clar perioadele de investigare a plângerilor.

Articolul 38 – Sancțiuni

Acest articol a fost modificat și îmbunătățit în corespundere cu sugestiile făcute. Noul articol identifică și enumără încălcările și stipulează explicit modul în care sancțiunile vor fi aplicate gradual. (Referințele din aliniatul 2(f) pot fi parțial greșite.) Posibilitatea de remitere a unui caz în instanță în vederea unui dosar penal mai este prevăzută în Cod. Trebuie să fie precizat că o astfel de posibilitate este aplicabilă doar în cazuri rare, când s-au comis încălcări penale ce nu au legătură cu această lege. În mod obișnuit, agenția de reglementare soluționează cazurile de încălcare. Prevederea explicită referitor la conlucrarea agenției de reglementare cu radiodifuzorii este percepută foarte pozitiv. Completările referitor la contestări în instanța de judecată ce reflectă comentariile făcute, sunt de asemenea binevenite.

Capitolul VI Consiliul Coordonator al Audiovizualului

Articolul 39 – Statutul Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Este binevenită referința explicită cu privire la autonomia agenției de reglementare, expusă în noul Cod. Cu toate acestea, o accentuare mai pronunțată și explicită a independenței, transparenței și ne-discriminării reglementatorului ar corespunde mai mult legislației europene.

Articolul 40 – Atribuțiile Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Faptul că s-a utilizat o altă terminologie și/sau din cauza traducerii, articolul are o formulare mai clară, poate fi citit mai ușor și este mai ușor de înțeles.

Una din obiecțiile principale la adresa proiectului de lege era faptul că rolul Consiliului în raport cu radiodifuzorul public era mult prea mare. La acest capitol, s-au făcut modificări importante. Reglementatorul încă mai deține împuterniciri asupra radiodifuzorului public, dar într-o anumită măsură această schimbare este doar pozitivă precum îi permite reglementatorului să aibă o privire mai largă asupra întregului sector al audiovizualului. Prevederile articolului în noua versiune sunt acceptabile, cu condiția că acestea vor fi interpretate de către reglementator în conformitate cu practica europeană.

Alte modificări la articol de asemenea corespund sugestiilor, privind intrarea în vigoare, publicarea și contestările în instanță. Un element important este menționarea Codului de Conduită, ce ar urma să fie elaborat.

Articolul 41 – Obligațiile Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Precum a fost sugerat mai devreme, ar fi fost mai bine de cumulat obligațiile cu atribuțiile și/sau plasat obligațiile înaintea atribuțiilor astfel încât să se facă înțeles că prin exercitarea atribuțiilor se îndeplinesc obligațiile. Oricum, acest comentariu este mai mult de natură stilistică.

Articolul 42 – Componenta Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Mecanismul de desemnare a membrilor Consiliului a fost modificat în conformitate cu sugestiile făcute în baza practicilor europene reușite. Astfel se impune condiția că membrii trebuie să fie independenți și nu angajați politic. În sistemul de acum, se observa încercări de a asigura o astfel de condiție prin faptul că este permisă înaintarea propunerilor din partea diferitor instituții ce reprezintă diverse interese. Nu este clar în ce mod se va anunța concursul pentru candidați, dar cu toate acestea, procesul de desemnare corespunde mult mai mult practicilor europene reușite. Cât privește prevederea referitoare la antecedentele penale, aceasta s-ar putea limita la infracțiuni mai grave, dar acest aspect poate fi caracterizat de modul de exprimare, așa cum infracțiunile mai mici pot să nu fie calificate drept antecedente penale.

Articolul 43 – Membrii Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Mecanismul a fost ajustat la comentariile făcute, astfel încât reînnoirea componentei consiliului se va face eșalonat și nu vor fi schimbați toți membri în același timp.

Cât privește demiterea, trebuie să fie înțeles în mod explicit că membrii pot fi demiși din motive clar stabilite prin lege și prin aplicarea unei proceduri speciale. Chiar dacă se observă o îmbunătățire, motivele de demitere nu sunt foarte stricte și nu se menționează nici o procedură. Privarea de cetățenie nu este ceva normal ce se întâmplă într-o societate

democratică, cu excepția cazurilor când persoana singură solicită aceasta, astfel nu există necesitatea de a specifica în mod aparte aceasta ca fiind motiv de demitere. Motivele de condamnare prin hotărâre judecătorească și cele de sănătate trebuie să se limiteze doar la cazurile grave – ceea ce se menționează în cazul motivelor de sănătate dar nu și pentru cazurile de condamnare.

Statutul de funcționar public atribuit membrilor este un aspect ce diferă în țările din Europa de la caz la caz, deci chiar dacă ar fi mai bine de eliminat un atare statut, din punct de vedere a independenței, această prevedere nu contravine practicii europene. Este mai des întâlnit ca membrii Consiliului să nu fie angajați cu un salariu întreg sau prin cumul, dar să-și desfășoare activitatea ca un consiliu, în timp ce personalul, condus de un director executiv, ar fi responsabil de activitatea cotidiană.

Articolul 44 – Incompatibilități cu funcția de membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Independența politică exclude orice afiliere de partid – poate ar fi suficient ca persoana respectivă să nu dețină nici o funcție electivă sau desemnată în cadrul unui partid, dar ar fi mai bine stabilirea unor limite mai largi decât prea înguste, mai ales în situațiile în care există riscul de interferențe politice. Când privește restricțiile referitoare la beneficiile financiare pe seama calității de membru, nu este clar ce se are în vedere aici dacă totuși se presupune o remunerare pentru activitatea de membru al Consiliului, dar articolul poate fi interpretat în așa mod încât beneficiile financiare să însemne orice beneficii financiare în afară de salariul de bază.

Articolul 45 – Președintele Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Formularea din care derivă că deținătorul acestei funcții trebuie să aibă o poziție similară celei de ministru adjunct – deși nu este foarte explicită – este o stipulare nu prea bună, deoarece va însemna că președintele va deține o funcție guvernamentală oficială. În rest, au fost luate în considerare comentariile făcute, inclusiv cel mai important referitor la rolul reglementatorului față de radiodifuzorul public, dar de asemenea și comentariul referitor la perioada de instituire a noului Consiliu. Funcțiile Președintelui sunt similare cu cele ale unui Director Executiv, doar că președintele consiliului reprezintă o funcție mai mult ne-executivă. Oricum, aici este posibil de aplicat diferite modele, cu condiția întrunirii condițiilor de bază cu privire la independență și la funcționarea eficientă a organului.

Articolul 46 – Remunerarea membrilor Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Conform comentariilor făcute, Codul în noua sa versiune prevede remunerarea membrilor, cu toate acestea prevederea nu este formulată explicit deoarece nu se cunoaște care este salariul Președintelui Consiliului² (De asemenea nu se precizează dacă pozițiile sunt pe salariu întreg sau nu.)

Articolul 47 – Finanțarea Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Aici probabil este o chestiune legată de traducere, deoarece prezentul articol se referă la finanțare și nu la un anumit fond.³ Au fost luate în considerare comentariile referitoare la modul în care mecanismul de finanțare ar trebui să contribuie la asigurarea independenței agenției de reglementare, astfel o finanțare ce permite un grad mai avansat de independență, din taxele pentru licență este mai adecvată decât aflarea în dependență față de bugetul de stat

² Autorului expertizei nu a avut la dispoziție Anexa Nr.3 cu privire la devizul de cheltuieli al CCA pentru anul 2007. (n.t.)

³ Eroare de traducere (n.t.)

– totuși, în Cod lipsesc detalii despre taxele de licențiere. Includerea expresiei privind necesitatea unei finanțări suficiente este binevenită.

Articolul 48 – Organizarea și funcționarea Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Articolul a fost îmbunătățit și s-au luat în considerare unele dintre comentariile făcute. Transparența în activitatea Consiliului este un lucru pozitiv, dar, precum Consiliul se va preocupa și de cazuri individuale care de exemplu vizează secrete comerciale sau chestiuni private, nu va fi adecvat ca toate ședințele sale să fie deschise pentru public. Ar putea exista ședințe deschise, care ar include și procedura de implicare a publicului în decizii, dar cu posibilitatea de a desfășura unele părți ale ședințelor în mod închis. Criteriile referitoare la aceste aspecte trebuie stabilite de către Consiliu. Privind activitatea asupra planului de frecvențe, poate ar fi bine ca să participe și autoritatea responsabilă de frecvențe.

Articolul 49 – Supravegherea și controlul activității Consiliului Coordonator al Audiovizualului

În Cod nu se precizează nici un detaliu referitor la ce trebuie să includă raportul către Parlament. Aceste detalii trebuie stabilite între reglementator și Parlament astfel încât să fie cât mai clar și util pentru ambele părți.

Capitolul VII Radiodifuzorii Publici

Articolul 50 – Statutul juridic al radiodifuzorului public național, instituția publică națională a audiovizualului Compania "Teleradio-Moldova"

Încă mai există o neclaritate în Cod referitor la cum ar avea loc transformarea radiodifuzorului existent actualmente, dacă radiodifuzorul nou va fi unul complet nou sau succesorul unuia deja existent. Astfel de prevederi ar trebui incluse undeva, chiar dacă nu sunt neapărat necesare a fi incluse în această lege (oricum includerea acestor prevederi în dispozițiile tranzitorii ar fi fost o idee bună). În rest, articolul acum conține prevederi referitoare la acoperirea întregii populații (în conformitate cu sugestiile făcute).

Articolul 51 – Atribuțiile companiei

În conformitate cu comentariile anterioare, termenul „adevăr istoric” a fost exclus și articolul are acum o formulare mai bună. Au fost menționate programele pentru copii și alte tipuri de programe pe care radiodifuzorul public ar trebui să le pună pe post, potrivit comentariilor făcute. Precum a fost sugerat, este prevăzută și posibilitatea de existență a radiodifuzorilor publici regionali. Articolul precedent privind „Principalele cerințe pentru serviciile de programe ale Companiei” a fost exclus, după cum a fost sugerat. .

Articolul 52 – Independența editorială

Acest articol a fost modificat în conformitate cu propunerile făcute și astfel a fost îmbunătățit. Se pune accentul pe independența editorială și se face referință la adoptarea regulamentelor mai detaliate.

Articolul 53 – Publicitate, teleshopping și sponsorizare

A fost sugerat în comentariile anterioare că pentru a asigura o concurență onestă, timpul alocat publicității pentru radiodifuzorul public poate fi mai redus în timp decât pentru cei privați. Aceasta sugestie nu a fost luată în considerare chiar dacă se interzice difuzarea teleshopping-ului conform celor sugerate.

Articolul 54 – Obiectul de activitate al radiodifuzorului public național

Legătura dintre diferite articole și motivul din care s-au enumerate atât de multe atribuții și sarcini în foarte multe articole mai este încă greu de înțeles, chiar dacă actualul text este mult mai clar în multe privințe. Tipurile de activități publicitare care radiodifuzorul este voie să le desfășoare nu sunt clare pe deplin și scopul prevederilor referitoare la operațiunile de comerț exterior sunt dificil de înțeles, ca și restricțiile impuse la desfășurarea acestor operațiuni comerciale – așa cum se obișnuia în perioada sovietică – restricțiile urmând în mod normal să dispară, iar aceste operațiuni să devină parte a unei activități economice normale.

Importanța îmbunătățire observată în urma sugestiilor făcute este faptul că ceea ce se solda cu subordonarea către reglementator a fost exclus.

Articolul 55 – Conducerea companiei

Articolul 56 – Componenta Consiliului de Observatori

Unul din comentariile principale la adresa proiectului de lege era că acesta nu prevedea existența unui consiliu director independent al radiodifuzorului public și că reglementatorul avea un rol prea mare. Un radiodifuzor public trebuie să aibă un consiliu director adevărat în componența căruia intră persoane independente ce dețin cunoștințe în domeniu. Acest lucru a fost acum inclus în Cod prin prevederea de a crea Consiliul de Observatori.

Concursul deschis și transparent de selecție a membrilor consiliului este un lucru bun și se întreprind încercări de a asigura ca acesta să aibă la bază principii de competență și diversitate. Doar unele detalii ar mai fi necesare de adăugat, ca de exemplu, situațiile în care membrii pot fi numiți pentru un al doilea mandat, iar și prevederile referitoare la remunerare trebuie mai explicit formulate. Aliniatul 9 privind remunerarea pare a fi contradictorie (ratele diferă).

Articolul 57 – Exigențe și incompatibilități

Acest articol nou introdus este unul bun. Comentariile făcute anterior privind gravitatea cazierului juridic și gradul de implicare politică sunt valabile și aici.

Articolul 58 – Atribuțiile Consiliului de Observatori

Acesta este un articol nou, ce răspunde condițiilor formulate în comentariile anterioare referitoare la felul în care ar trebui să fie și cu ce ar trebui să se ocupe o instituție a radiodifuzorului public.

Articolul 59 – Vacanța funcției de membru al Consiliului de Observatori

Acesta este un articol nou care este în general unul bun, dar comentariile făcute mai sus cu privire la pierderea cetățeniei și la decizia instanței de judecată sunt valabile și aici.

Articolul 60 – Președintele companiei

Articolul 61 – Directorul radiodifuziunii și directorul televiziunii

Aceste două articole noi sunt bune. Atribuțiile corespund funcțiilor. Prevederi mai detaliate vor fi elaborate după cum este specificat în articol.

Articolul 62 – Caietul de sarcini

Acest articol a fost puțin modificat în conformitate cu propunerile făcute, iar terminologia a fost modificată. Includerea prevederii privind aprobarea din partea Consiliului de Observatori este binevenită.

Articolul 63 – Proprietatea companiei

Relațiile dintre noua entitate creată și orice altă entitate deja existentă și chestiunile legate de moștenirea proprietății trebuie să fie formulate mai precis. În plus, articolul este acum îmbunătățit datorită competenței atribuite Consiliului de Observatori de a aproba acțiunile respective, așa cum a fost sugerat.

Articolul 64 – Bugetul companiei

Articolul a fost modificat relativ în conformitate cu sugestiile făcute. Completarea referitoare la garantarea finanțării este binevenită. Nu există o propunere de instituire a unei taxe de abonare achitată de către utilizatori, aceasta fiind un mecanism de finanțare des întâlnit. Se menționează deja în articol venitul obținut din publicitate. Celelalte completări referitoare la elaborarea bugetului sunt de asemenea binevenite.

Articolul 65 – Radiodifuzorii publici regionali

Acest articol corespunde sugestiilor făcute, prin faptul că prevede existența radiodifuzorilor regionali și prin faptul că oferă explicații în legătură cu Teleradio-Găgăuzia.

Capitolul VIII Radiodifuzorii privați

Articolul 66 – Crearea și funcționarea radiodifuzorilor privați

Se pare că se conține eroare, pentru ca figurează termenul „publici”, dar se vede clar din conținutul articolului că se au în vedere radiodifuzării privați. Conținutul a fost îmbunătățit, iar restricțiile referitoare la posibila fondatori ai instituțiilor audiovizuale sunt bune. Modul în care radiodifuzorii privați își finanțează activitatea nu are relevanță, atât timp cât nu se încalcă reglementările privind evitarea concentrării, astfel, precum a fost evidențiat, articolul 67 (5) este inutil. Precum a fost menționat mai sus în acest raport, ar trebui de specificat mai clar care sunt restricțiile ce se referă la drepturile de proprietate pentru ca să se evite concentrarea.

Propunerile formulate, în special cele ale Articolului XIX referitor la faptul că ar trebui să existe prevederi în Cod ce ar încuraja activitatea radiodifuzorilor din comunitățile mici nu au fost luate în considerare.

Capitolul IX Dispoziții finale și tranzitorii

Articolul 67

Articolul 68

Precum a mai fost menționat, nu este clar care este relația cu radiodifuzorul(-ii) existenți. În plus, s-au modificat unele din termenele limită și aceste modificări corespund sugestiilor făcute. O altă îmbunătățire este menționarea explicită a unui Cod de Conduită.

II. Regulamentul cu privire la Procedura și Condițiile de Eliberare a Licențelor de Emisie și a Autorizațiilor de Retransmisie

Acest Regulament luat împreună cu Codul oferă prevederi detaliate privind cele necesare pentru a obține o licență sau alt tip de autorizație. Regulamentul răspunde cerințelor europene cu privire la transparență și autenticitate juridică. Cantitatea detaliilor și conținutul acestor detalii corespund în general exigențelor europene, iar comentariile făcute în această secțiune vizează în mare parte chestiuni minore și sugestii pentru modificări și completări viitoare.

Comentarii articol cu articol la Regulament

Articolul 2 – Semnificația termenilor utilizați

Majoritatea termenilor explicați sunt similari celor din lege, astfel comentariile făcute anterior sunt valabile și aici. Mai este de asemenea valabil faptul că orice termen utilizat trebuie să fie definit. Abrevierile CCA și MMDS, de exemplu, nu sunt explicate.

Articolul 3

Prevederea potrivit căreia documentele vor fi recepționate în termenul stabilit prin decizia CCA este puțin confuză. Atât în Cod cât și în Regulament sunt prevăzute diferite termene limită (de exemplu, articolul 7 din Regulament), astfel este neclar referitor asupra cărui termen suplimentar va decide CCA. Comentarii cu privire la ședințele publice pot fi găsite în mai multe pasaje ale analizei de față.

Articolul 4

Au fost făcute anterior comentarii de ordin general referitor la existența unor autorizații separate pentru retransmisie în locul includerii acestora ca parte componentă a licenței.

Articolul 5

Referința la autorități vizează probabil autoritatea responsabilă de frecvențe și telecomunicații. Comentariile făcute anterior despre necesitatea unei cooperări și coordonări îndeaproape sunt valabile și aici.

Articolul 6

Unii termeni nu sunt formulați pe deplin clar (de exemplu, „reducerea puterii aparent radiate”), dar în mare parte criteriile par să corespundă exigențelor. Este o listă bine compusă și exhaustivă privind criteriile de determinare a cererilor de licență. Cât privește taxa de stat, este de reiterat că în Cod o astfel de taxă nu este stipulată. Trebuie să existe o bază legislativă pentru o astfel de taxă. Aliniatul 10 referitor la participare și neparticipare în alte companii este confuz, dar acesta poate fi o problemă de traducere.

Regulamentul prevede ca toate documentele să fie prezentate în format hârtie, aceasta pare să se refere și la orice document emis de agenția de reglementare. În multe țări, se practică tot mai frecvent prezentarea documentelor în format electronic. Chiar dacă acest lucru poate încă nu este posibil în Moldova, agenția de reglementare trebuie să aibă o atitudine deschisă în această privință pe viitor, deoarece cu certitudine acest mecanism va fi utilizat și în Moldova. (Aceasta se referă de asemenea și la articolul 9.)

În general, în loc de a repeta criteriile prevăzute în Cod, ar fi mai bine de făcut referință la Cod (în special pentru a evita posibile confuzii în cazul unor amendamente la Cod).

Articolul 7

Prevederea explicită, potrivit căreia agenția de reglementare va oferi consultanță radiodifuzorilor este foarte bună.

Articolul 8

Acest articol trebuie citit și aplicat în conexiune cu cel precedent, având în vedere că ar trebui să existe posibilitatea de a completa o cerere incompletă, etc. Dar acest lucru ar trebui să fie făcut posibil prin consultanța stipulată în articolul 7.

Articolul 10

Articolul pare să presupună prezența fizică a solicitanților și faptul că deciziile se adoptă în ședințe deschise. În majoritatea țărilor, solicitarea de licență se face în baza documentelor

prezentate (cel puțin în majoritatea cazurilor) și numai în cazul în care sunt necesare informații speciale suplimentare, sau altceva similar, este nevoie de prezența în persoană a solicitanților. O astfel de prevedere nu ar împiedica agenția de reglementare să invite reprezentanții în cazul în care este necesar o discuție persoana, dar aceasta nu trebuie să reprezinte întotdeauna o obligație.

Articolul 11

Acest articol formulează o listă de scopuri de direcții prioritare pentru sectorul audiovizual. Ceia ce lipsește este indicarea explicită a necesității de pluralism – adică nu toți radiodifuzorii emit aceleași programe sau programe asemănătoare. Totuși se pot ghici din conținutul articolului considerațiunii în acest sens, în primul putând fi regăsită o sugestie în privința respectivă, dar nu este una explicită. Licențele existente care au întrunit toate exigențele în mod normal au prioritate. Un alt element ușor confuz în Regulament – de asemenea, când acesta este citit împreună cu Codul – se referă la radiodifuzorii existenți și la prelungirea termenului de licență: întrebarea este dacă acest mecanism reprezintă o normalitate și care este diferența între această procedură și depunerea unei cereri noi. Există diferite prevederi în cadrul Regulamentului care fac referire la acest subiect în moduri distincte. Acest lucru ar trebui clarificat în Regulament, poate chiar prin reglementări noi din partea agenției de reglementare.

Articolul 12

Concursul pentru obținerea licenței se va desfășura în mod obișnuit atunci când vor exista frecvențe disponibile, astfel stipularea posibilității de respingere pe motiv de lipsă a resurselor este neclară. Aceiași remarcă se referă la prevederea privind neîntrunirea numărului necesar de voturi, întrucât nu există menționare a acestor voturi în Regulament.

Articolul 16

În cazul reînnoirii licenței existente, poate nu ar fi necesar de a re-depune setul complet de documente. Vezi comentariul general făcut anterior privind reînnoirea.

Articolul 17

Deținătorii de licență care doresc să-și reînnoiască licența trebuie în mod obișnuit să depună cererea respectivă înainte de expirarea termenului de valabilitate a licenței. (De asemenea în acest context, vezi comentariul general privind reluarea activității licenței).

Articolul 19

Vezi comentariul de mai sus referitor la posibilitatea de prezenta cererea în format electronic.

Articolul 20

De menționat încă o dată că prevederea cu privire la consultanță este foarte binevenită. Cât privește prevederile referitoare la ședințe, vezi comentariile de mai sus.

Articolul 21

Trei zile lucrătoare pentru eliberarea licenței este o perioadă prea scurtă, lucru avantajos pentru solicitanți cu condiția că acest termen este unul realist.

Articolul 22

De menționat din nou că prezența în persoană și prezentarea documentelor în format hârtie reprezintă o practică demodată. Este importantă primirea licenței, care însă nu trebuie să presupună neapărat prezența în persoană a solicitantului pentru ridicarea licenței.

Articolul 24

Suspendarea și reluarea valabilității licenței rezultă din Cod, iar prevederile din regulament trebuie să reflecte prevederile din cod. Suspendarea în cazul pierderii capacității de desfășurare a activității trebuie să fie valabilă doar în cazurile de o incapacitate mai îndelungată.

Articolul 25

Articolul vizează modificări la licență, conținutul corespunde în mare măsură exigențelor, dar totuși terminologia folosită de re-perfectare nu este foarte des întâlnită și articolul este în anumită măsură dificil de citit. Important este că orice modificare la licență poate fi operată prin aprobare din partea agenției de reglementare. Necesitatea de a emite o licență nouă sau de a o ajusta pe cea existentă depinde de natura modificării. Nu este clar în ce bază ar urma să fie sancționat deținătorul de licență dacă acesta solicită o modificare, chiar dacă aceasta nu poate fi acceptată, fapt ce nu poate servi drept temei pentru sancționare. O sancțiune poate fi aplicată numai dacă radiodifuzorul a încălcat o regulă. Și articolul d față face referință la o taxă prevăzută de legislația în vigoare, dar este neclar la ce legislație se face referință.

Articolul 26

Vezi comentariile de mai sus referitor la confuzia legată de prelungire și alte chestiuni conexe.

Articolul 27

Nu este în contradicție cu articolul, dar merită a fi menționat că în cazul unei contestări în instanța de judecată care s-a soldat cu sentință în folosul reclamantului, o licență retrasă va fi restituită deținătorului. Reiese din Cod că retragerea poate avea loc numai după luarea deciziei finale, astfel nu ar trebui să existe necesitatea de a remite o licență retrasă.

Articolul 28

De asemenea aici se observă faptul că existența a două licențe separate creează o situație mai complicată.

Articolul 33

Comentarii de ordin general privind retransmisia au fost făcute anterior. Este de menționat aici prevederea potrivit căreia autorizațiile de retransmisie sunt acordate fără concurs. Dacă retransmisia se face pe o frecvență, aceasta ocupă loc în registrul de frecvențe și astfel nu este clar de ce această autorizație se acordă fără concurs, astfel privând pe ceilalți de posibilitatea de a utiliza a spectrului de frecvențe. De asemenea nu este clar ce s-ar întâmpla în cazul în care există mai mulți solicitanți pentru obținerea dreptului de retransmisie. Dacă retransmisia ar fi desfășurată prin cablu sau alte mijloace tehnice ce nu necesită utilizarea de frecvențe, situația ar fi alta, dar nu există astfel de prevederi în Regulament și nici în Cod cu privire la mijloace tehnice pentru retransmisie. Menționarea cablului în punctul (d) al aliniatului 3 pare a indica faptul că se așteaptă utilizarea nu numai a cablului pentru acest scop.

Articolul 39

Chiar dacă ar fi bine să existe o licență unică, acest articol prevede totuși coordonarea între agențiile de resort, reprezentând un lucru foarte important, ce atenuează posibilele probleme ce pot apărea privind aceste două licențe.

III. Statutul Consiliului Coordonator al Audiovizualului

Statutul conține prevederi relativ detaliate privind structura și activitatea Consiliului. Statutul în general corespunde practicii europene. Diferă de la țară la țară în ce mod și sub ce formă se desfășoară activitatea agențiilor de reglementare, important este că există reglementări explicite și transparente și că acest statut corespunde exigențelor. Chiar pentru statele membre ale Uniunii Europene, principiul de autonomie instituțională presupune că țările decis singure asupra structurii instituțiilor, cu condiția că acestea își îndeplinesc funcțiile prescrise. Această situație are un caracter și mai pronunțat în statele ce nu sunt membre ale UE și care trebuie să se alinieze la practicile europene reușite, în loc să preia legislația europeană UE. Nu este clar reieșind din lege sau din Statut dacă calitatea de membru este privită ca un serviciu plătit cu un salariu întreg. Volumul așteptat de lucru ar presupune că această poziție este pe salariu întreg sau aproape întreg. Este mai des întâlnit ca membrii Consiliului să nu fie angajați pe un salariu întreg sau prin cumul, dar să activeze ca membri în Consiliu pe lângă alte activități, în timp ce personalul agenției de reglementare asigură munca zilnică. În cazul Consiliului din Moldova, Președintele are competențe echivalente cu funcția de Director Executiv. Cu condiția că este asigurată o funcționare competentă și independentă a Consiliului, se acceptă diferite forme.

Faptul că ședințele agenției de reglementare sunt deschise este binevenit în măsura în care aceasta promovează un nivel de transparență. Totuși, trebuie de avut în vedere că pot exista situații în care ședințele trebuie să fie derulate cu ușile închise. Așa ceva este valabil în situațiile în care agenția de reglementare va examina chestiuni ce reprezintă secrete comerciale ale radiodifuzorului și trebuie să fie posibilă discutarea acestor chestiuni (ca de exemplu chestiuni legate de starea financiară a radiodifuzorilor care ar putea fi un criteriu de decizie pentru acordarea licenței) și pentru ca radiodifuzorii să se simtă în siguranță astfel ca ei să fie dispuși să furnizeze informații reglementatorului, de asemenea și informație care trebuie să fie departe de ochiul publicului. De asemenea ar putea necesar să se discute subiecte referitor la angajați sau alte subiecte delicate, astfel consiliul reglementator ar trebui să aibă dreptul de a decide ca o parte din ședințele sale să fie cu ușile închise.

Un element lipsă este prevederea cod de etică. Acesta poate constitui un document separat și în mod obișnuit așa și este, dar precum sunt precizate unele chestiuni conexe în Statut, ar fi bine de prevăzut un astfel de cod și instituirea unuia ar trebui să reprezinte una din prioritățile Consiliului. Acesta ar include prevederea că o persoană niciodată nu trebuie să participe la luarea unei decizii în caz că este parte la un conflict de interese, adică angajatul trebuie să se retragă. De asemenea trebuie să existe prevederi referitor la cadouri: nu se pot accepta cadouri mai costisitoare, dar poate exista o limită pentru cadouri mai puțin costisitoare și pentru ospitalitatea obișnuită, cu includerea posibilă a prevederii de a înregistra chiar și aceste cadouri. Personalul nu poate niciodată divulga secretele comerciale.

Ar fi mai ușor de înțeles structura Consiliului dacă aceasta ar fi expusă într-o organigramă, care, se indică, va fi adoptată de către Consiliu. Se înțelege că direcțiile principale sunt subordonate direct Consiliului, pe când direcțiile de suport sunt subordonate Președintelui. Aceasta este o soluție organizațională destul de des întâlnită. În Cod se indică (în articolul 48) posibilitatea de instituire a structurilor regionale, despre acest lucru nu este deloc amintit în acest Statut.

Statutul conține multe detalii și poate fi văzut ca fiind puțin rigid prin faptul că prescrie de o manieră strictă atribuțiile. Se poate presupune că o dată cu evoluarea activităților, va fi necesar de modificat unele dintre aceste detalii sau de lăsat mai multe lucruri la discreția personalului. Fiind un document de start, acest document este totuși bun și reprezintă o încercare serioasă de instituire a practicilor funcționale de lucru.

Comentarii articol cu articol la Statut

Articolul 4

Nu este bine de utilizat expresia „ș.a.” într-un act normativ întrucât așa ceva face conținutul să fie vag. De asemenea nu este necesară enumerarea tuturor activităților în detaliu, dar pot fi menționate alte categorii mai mari și/sau expresii ca „alte subiecte conexe” sau „alte subiecte necesare pentru desfășurarea activităților menționate”.

Articolul 5

Ședințele Consiliului, stabilite să aibă loc de două ori pe lună sunt foarte dese și, cel puțin după perioada inițială, nu ar trebui să fie atât de frecvente. Lucrul zilnic este efectuat de către personal, iar Consiliul propriu-zis trebuie să se întrunească pentru luarea anumitor decizii, dar acestea pot fi adoptate în mod normal în cadrul un ședințe ce au loc mai rar. Poate exista posibilitatea de luarea a unor decizii în regim de urgență prin circularea documentelor și discutarea la telefon, iar unele forme de decizii de rutină pot fi delegate personalului. Când activitatea va începe pe deplin, Consiliul va putea determina cât de des este necesar să se convoace în ședințe și ce delegări de competențe se pot face.

Ideea de a desfășura ședințe publice este bună din punct de vedere a transparenței maxime, dar, precum a fost indicat mai sus în comentariile la Cod, trebuie să existe posibilitatea de desfășurare a ședințelor cu ușile închise.

Stipulările cu privire la pregătirea către ședințe sunt bune, având în vedere o astfel de procedură bine pusă la punct poate asigura eficiența ședințelor.

Articolul 6

Membrii Consiliului, de regulă, prin decizia Președintelui – decid cine din personal participă la ședințe. În mod special, la secțiunile secrete ale ședințelor va fi invitat doar personalul a cărui prezență este justificată.

Dacă Președintele nu participă la ședințele în care sunt adoptate decizii, persoana ce prezidează ședințele respective trebuie să semneze deciziile. (Vezi articolul 17 și 22.)

Articolul 12

Ideea de oferire a audiențelor este foarte bună, dar potrivit statutul, acestea sunt planificate a avea loc foarte des. Cu timpul, se poate decide asupra unui program adecvat care, pentru a asigura eficiența, ar putea o agendă mai descărcată, decât este menționat în articol.

Articolul 14

Votarea persoanelor se face de regulă prin vot secret, fapt ce nu reprezintă totuși o exigență obligatorie.

Articolul 17

Precum a mai fost menționat, în cazul în care Președintele nu este prezent, deciziile adoptate în cadrul unei ședințe trebuie să fie semnate de către Moderatorul ședinței respective. Acest fapt poate să rezulte din ce este stipulat în articolul 22.

Articolul 19

Chiar dacă Președintele în mod normal reprezintă Consiliul, el/ea poate de asemenea să desemneze pe alt cineva să îndeplinească acest rol, lucru care ar trebui precizat aici.

Articolul 23

S-au făcut comentarii anterior referitor la posibilitatea de a desfășura ședințe cu ușile închise.

Articolul 24

Nu este clar în ce mod va fi aplicat acest articol. Este binevenită posibilitatea Consiliului de a revizui anumite probleme, în cazul în care noi circumstanțe apar la iveală. În baza practicii administrative normale, acest lucru ar fi de asemenea posibil fără a include o prevedere separată. În același timp, în mod normal deciziile adoptate, trebuie considerate ca fiind finale. Radiodifuzorii și ceilalți trebuie să considere deciziile Consiliului ca fiind finale și nu trebuie să se presupună că acestea vor fi reexaminare. Totuși, cu condiția că posibilitatea de re-examinare nu este una prea largă, articolul nu încalcă practica administrativă normală.

Articolul 31

Descrierea atribuțiilor este foarte detaliată, dar, așa cum a fost menționat mai sus, este bine de prevăzut un număr destul de mare de detalii astfel încât distribuirea atribuțiilor, termenele limită, etc., să fie stabilite explicit de la început. Precum a mai fost menționat, pe parcurs, odată ce activitatea Consiliului va fi în plină derulare, va fi cazul de modificat unele din aceste prevederi sau de lăsat mai multe chestiuni în competența personalului.⁴

Articolul 33

Este neclar la ce se referă centralizarea propunerilor.

Articolul 35

Rezultă (indirect) din Cod și din Statut că monitorizarea tehnică se va face de către agenția responsabilă de frecvențe și probleme de telecomunicații. Este importat de asigurat o cooperare continuă și funcțională între această instituție și în special Direcția Expertiză și Licențiere și Direcția Monitorizare.

Articolul 37

Prevederea referitoare la păstrarea înregistrărilor timp de 60 de zile este puțin neclară. Potrivit Codului, înregistrările trebuie să fie păstrate de către radiodifuzori și în mod normal Consiliul ar solicita copiile acestor înregistrări atunci când dorește examinarea unui subiect. Înregistrările personale vor fi păstrate doar în situații excepționale. Probabil limita de 60 de zile se refera la aceste înregistrări, căci limita prevăzută în Cod este de 30 de zile sau mai mult dacă se analizează un caz în derulare.

⁴ Acest comentariu vizează Art.32 (n.t.)